

قاتل ستایش در ملأ عام اعدام نمی شود

رئیس دادگستری استان تهران گفت: حکم قاتل ستایش در ملأ عام اجرا نمی شود. اسماعیلی رئیس دادگستری استان تهران، با اعلام این خبر، زمان اعدام را روز ۲۷ مهر اعلام کرد. ۲۳ فروردین سال گذشته، گزارشی مبنی بر وقوع قتل یک دختر بچه ۶ ساله افغانستانی در روستای خیرآباد ورامین تحویل مراجع قضایی شد. گزارش حاکی از آن بود که ستایش قریشی که به گفته پدر او ۲۲ فروردین برای خرید بستنی از منزل خارج شده، دیگر به خانه بازنگشته بود.

گزارش

تحلیل آزادی های اخیر زنانه در عربستان و نیم نگاهی به وضعیت ایران در این زمینه

تغییرات اجتماعی در عربستان شگفتی یا حسرت؟

رضا عبیدی

عربستان چه در سر دارد؟ این پرسشی است که فعالان سیاسی و اجتماعی پس از تغییر برخی قوانین مربوط به زنان در این کشور می پرسند. فارغ از اثری که این تغییرات بر کیفیت زندگی زنان عربستان می گذارد، این سرعت تحولات است که باعث شده پاسخ های متفاوتی به این پرسش داده شود.

برای بررسی ابعاد مختلف تحول شرایط زنان در عربستان و مقایسه آن با وضعیتی که زنان در ایران دارند، با «افسر موموندی کاظمی» و «مهنا بذرافکن» گفتگو کردیم. خانم موموندی، جامعه شناس و فعال مدنی و فرهنگی است. او اکنون به عنوان معاون برنامه ریزی راهبردی در دفتر مطالعات و برنامه ریزی راهبردی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی مشغول به کار است. هم چنین خانم بذرافکن، دکترای جامعه شناسی تغییرات اجتماعی دارد و استاد دانشگاه بوشهر است.

نهادهای حقوقی بین الملل بوده است، اما این نیز آنچنان موثر نبوده و عربستان رؤیاهای زیادی در راه اقتصاد بدون نفت دارد. منافع ملی انگیزه اصلی این تغییرات است.

نقش زنان در مسیر تحقق روایا و خواسته های حاکمیت عربستان را چگونه ارزیابی می کنید؟

دولت عربستان از آغاز شکل گیری، رویای مرکزیت جهان عرب؛ جهان اسلام و تبدیل شدن به قدرتی بلامنازع در منطقه را می پروراند و در این روزها می بینیم که با چرخشی تاریخی، حکومت عربستان سهم زنان به عنوان بخشی از سرمایه های انسانی اش را مورد توجه قرار داده است تا هم زمان بیامی را هم به شهروندان خودش و هم به جامعه جهانی داده باشد و آن هم این که از الگوهای موفق جهانی برای تضمین حقوق زنان و نیز مشارکتشان در تعامل با جهان تبعیت می کند. از این روست که زنان کاخ سفید را به فضاهای آکادمیک و کارآفرینی زنده اش دعوت می کند، خواسته های مدنی زنان را مورد توجه قرار می دهد و «فاطمه باعشن» را به عنوان سخنگوی سفارتش در آمریکا برمیگزیند. عربستان می خواهد از گردونه تحولات جهانی نیز جدا نماند و به همین دلیل احتمالا افزایش سهم مدیریت زنان در سطوح دولتی و دیپلماتیک را هم در زمره اهدافش می آورد. بی ایند اعطای حقوق شهروندی به زنان و افزایش حضورشان در سطوح حاکمیتی، بی تردید برای تحقق روایای عربستان، به شرط اثرگذاری و خروج از حالت های نمایشی، نقش آفرینی مثبتی خواهد بود.

بذرافکن: داده ها و مطالعات نشان می دهد که تغییرات اقلیمی، زندگی زنان را با مسائل پیچیده تری مواجه خواهد کرد، کما این که در این باره به کشورهای هشدار داده شده است. برنامه ریزی سازمان یونسکو نیز در جهت آموزش و توانمند کردن زنان در مسیر توسعه پایدار، به همین مینا بوده است. زنان توانمند، رکن اصلی توسعه پایدارند. زنان و مردان مانند دو بال برای توسعه پایدارند. این که در کشوری علاوه بر مردان نیمی دیگر از سرمایه انسانی که پیش از این نادیده گرفته شده و یا کمتر دیده شده اند، توانمند شده و از قابلیت، ظرفیت و استعدادهایشان در عرصه های مختلف استفاده شود، یعنی آن کشور هر دو بالش برای پرواز به سمت رویاها گشوده است و به نظر می رسد حکام جوان عربستان می خواهند دو بالش را بکشایند.

را به تاخیر بیندازد و یا خنثی کند.

بذرافکن: قطعا حاکمیت عربستان پادشاهی است و پادشاه ولی عهد هستند که مرجع صدور فرامین هستند، هر چند مفتیان عربستانی تاثیر زیادی در شکل دهی به نگرش ها دارند، اما آن ها هم بخشی از حاکمیت هستند. بنابراین تصمیم به تغییر یک تصمیم حاکمیتی است و فشارهای مدنی داخلی چندان تأثیری بر تغییر رویه ها نداشته است.

البته این که پشت پرده تحت چه فشارها و مصالحی، این فرامین صادر شده، بحث دیگری است.

بذرافکن: **بلاخره می خواهیم بدانم فشار از پایین موجب تغییرات شد یا تصمیم از بالا؟**

برایند این خواسته ها در سطح بین المللی و ملی به اجماع قدرت حاکمه در عربستان برای تغییر منتهی شد و حکومت عربستان برای حفظ منافع ملی و کاهش فشارهای بین المللی دست به کار فرم در حوزه حقوق زنان شد. نشانه های این اجماع برای ارتقای حقوق شهروندی از چندی پیش آشکار شده بود، اگر دقت کنیم در دو یا سه سال گذشته، اخباری منتشر می شد مبنی بر مجازات شاهدگان عربستان از سوی پادشاه این کشور که با زبردستان خود و یا مردم عادی بدرقاری می کردند. عربستان هم اکنون متحد آمریکا در منطقه است و بعید نیست که از مدیران خلاق صنعت پیشرفته روابط عمومی این کشور هم برای بازسازی وجهه خود بهره برد؛ همچون دیگر کشورهای آسیایی از جمله مالزی. همراهی تبلیغاتی کمپانی های غربی ساخت خودرو با عربستان هم می تواند نمودی از این مشاوره های رسانه ای باشد و هم از سویی دوسویه خبر می دهد. از یک سو گسترش بازارهای فروش خودرو در عربستان و از دیگر سو نیز تبلیغ گسترده رسانه ای برای اعلام جهانی آزادی های اعطاشده به زنان در عربستان.

بذرافکن: ببینید، همان طور که گفتیم فشارهای مدنی آن چنانی در حوزه زنان جامعه عربستان دیده نشده، به جز تلاش های «منال شریف» برای برداشتن قوانین منع رانندگی زنان که توسط رسانه های جهان مانند گاردین پوشش داده شد. درحقیقت عدم حق رانندگی زنان به حدی غیرعادی بود که در جهان سرودا ایجاد کرد. این تصمیم قطعا یک تصمیم حکومتی است، اگرچه ممکن است بخشی از آن تحت فشارهای

زیرساخت ها را نیز تامین کند و هم اکنون در این مسیر حرکت می کند.

زنده مهم این است که آیا ما باید حسرت این آزادی ها را بخوریم؟ بعد از این که پادشاهی سعودی، رانندگی زنان را آزاد کرد، چیزی که ما برای آن منعی نداشتیم، موضوع قابل توجهی برای حسرت خوردن نبود، اما دستور دوم که به زنان فقیه و حقوقدانان برجسته زن اجازه صدور فتوا دادند، به جای حسرت خوردن عمیق دارد، چراکه اگر زنانی آگاه، همچون زنان فقیه در اندونزی که ازدواج کودکان را ممنوع کردند، فتواهای هوشمندانه صادر کنند، زندگی زنان در عربستان دچار تحول بنیادین خواهد شد از طرف دیگر قوانین نیز در حال تغییر به نفع زنان است، چنانچه امروز مجلس عربستان موظف به تهیه لوایح ضدآزار و تعرض های جنسیتی شده است.

به نظر اوضاع به نفع زنان تغییر خواهد کرد و البته این برای همه زنان جهان یک خبر خوب است. **وقتی از عربستان می گوئید، احساس می کنم وزن و عامل تغییرات قوانین مربوط به زنان در این کشور را بیشتر حاکمیتی می دانید تا مدنی. چقدر این برداشتم از گفته های شما درست است که عامل اصلی این تغییرات، حکومت عربستان است؟**

موموندی: برای پرداختن به چگونگی تحولات و میزان اثرگذاری مولفه های قدرت، از جمله فعالان مدنی و زنان در عربستان، باید به ساختار حکومت و ساخت قدرت در عربستان آشنایی داشت. حکومت عربستان گرچه در نگاه اول، سلطنت مطلقه و عاری از ارکان دموکراسی چون پارلمان و قانون اساسی است اما به واقع تحت تاثیر مراجع قدرت و اجماع آنان، یعنی شاهزادگانی که اکنون بسیاری شان در شمار تکنوکرات های تحصیل کرده آشنا با فضای نوین جهانی هستند، بازرگانان، روسای طوایف دارای نفوذ و مفتی ها و علمای سلفی قرار دارد. در ساختار قدرت جایگاهی برای اثرگذاری مردم و فعالان مدنی نمی توان قائل بود. بی تردید کنش زنان و تقاضای آنان برای برخورداری از حقوق شهروندی در کنار فشارهای بین المللی اثر داشته است اما در نهایت این اجماع گروه های قدرت در حکومت عربستان است که برای ترمیم چهره خود به تغییرات در قوانین به نفع زنان با حکم پادشاهی تن در می دهد تا هم از فشارهای بین المللی بکاهد، هم عضویتش در نهادهای بین المللی موثرتر شود و مایه ریشخند نباشد و هم احتمال فروپاشی از درون

مورد انواع تهدیدات که از جمله تغییر اقلیم، قرار نگرفته است. همه کشورهای می دانند که نگرانی ها در این باره جدی است عربستان نیز با توجه به داده های که بیانگر تاثیر شدید تغییر اقلیم بر خاورمیانه اند و هشدارهای جدی در مورد مصرف سوخت های فسیلی که منبع درآمدش است، به این مسئله می نگرد و به خوبی می داند که در جهان پیش رو، اقتصاد نفتی، این کشور را با چالش جدی مواجه خواهد کرد. بنا به دلایل زیادی از جمله آسیب پذیرتر بودن زنان در چالش های آینده و لزوم آمادگی زنان برای مواجهه با چالش ها، بهبود وضعیت زنان و فقرزدایی از طریق آموزش و توانمند کردن زنان، از مهم ترین محورهای توسعه پایدار است که کشورهای عضو یونسکو متعهد به انجام آن شده اند و به نظر می رسد که عربستان نیز در حال برداشتن گام هایی در مسیر توسعه پایدار است. البته نگاهی به آمارهای بانک جهانی نشان می دهد که عربستان از ۲۰۱۰ اصلاحاتی برای بهبود زندگی زنان برداشته و شاخص های زندگی زنان در عربستان به لحاظ آموزش، بهداشت، اشتغال و... رشد قابل توجهی داشته و این اصلاحات نیز دور از ذهن نبود. نسل جدید حکام عربستان به خوبی دریافته اند که برای دست و پنجه نرم کردن با چالش های آینده، باید زیرساخت های خود را در جهت پایدار تغییر داده و بهبود بخشند.

بخش مهمی از پایداری، بهبود شاخص های مربوط به جنسیت است. عدالت جنسیتی هم اکنون تبدیل به یک برند منفعت زا برای کشورها شده است. هر کشوری که بتواند استانداردهای زندگی زنان را توسعه داده و بهبود ببخشد و جنسیت گرایی را مهار کرده و یا حداقل شکاف ها را کاهش دهد، پیام مثبتی به جهان مخابره می کند و در نتیجه نگاه مثبت جامعه جهانی جلب کرده و سرمایه گذاران اقتصادی در حوزه های زیرساختی نیز بخشی از این جامعه جهانی اند که علاقه مند به این گونه تغییراتند. من برنامه های توسعه عدالت جنسیتی عربستان را جزو برنامه های استحکام بخشی به زیرساخت ها می دانم.

عربستان به طور جدی به صنعت توریسم چشم دوخته و در این مسیر برنامه های کلانی در دست اجرا دارد که جایگزین مناسبی برای اقتصاد نفتی و در واقع نجات از اقتصاد نفتی است. یک جامعه باثبات و امن، جامعه ای است که در آن زنان از استانداردهای زندگی مناسب، عدالت جنسیتی و امنیت برخوردار باشند و عربستان برای دست یابی به رویاهایش باید در کنار زیرساخت های مادی، این

بذرافکن: در روزهای گذشته و هم زمان با انتشار خبر رفع ممنوعیت رانندگی زنان در عربستان، هم چنین فرمان اجازه صدور فتوا توسط زنان در این کشور، بحث های گسترده ای بین فعالان مدنی زنان ایران در گرفته است. عده ای با شگفتی توأم با حسرت این اخبار را دنبال می کنند و عده ای با استناد به آمارهای توسعه پایدار، این تحولات را بررسی می کنند. می خواهیم بدانیم اتفاقی که برای جامعه زنان عربستان دارد می افتد چقدر برای شما قابل پیش بینی بود؟

موموندی: عربستان در دهه های اخیر تلاش های بسیاری برای پیوستن به اردوی کشورهای توسعه یافته را آغاز کرد و با وجود بهره مندی از ذخایر نفتی و موقعیت ممتاز سرزمینی و قبیله گاه مسلمانان، با چالش های فراوانی به ویژه در عرصه فرهنگ و حقوق شهروند روبرو بود. تحولاتی که در هیات حاکمه عربستان ایجاد شد و پیش از آن با پیوستن به کمیسیون های مقام زن و حقوق بشر سازمان ملل، این تغییرات قابل پیش بینی بود، چراکه زنان ایران از حق رانندگی برخوردارند اما محدودیت هایی دیگر برای حضور در ورزشگاه ها و یا دوچرخه سواری دارند. این تحولات دستوری و یا نوگرایی از بالا از زوایای دیگر نیز قابل پیش بینی بود؛ تحولات سیاسی موسوم به بهار عربی که با فروپاشی دولت های عربی همراه شد نمی توان در تحولات اخیر عربستان برای ترمیم وجهه بین المللی اش بی اثر دانست.

برای آزادی های شهروندی اعطاشده به زنان عربستان باید خوشحال بود اما این اقدامات نباید جامعه جهانی و نیز فعالان حوزه زنان و حقوق شهروندی را از مشکلات متعددی که عربستان، در زمینه حقوق شهروندی، هنوز با آن ها دست به گریبان است، غافل کند.

بذرافکن: در این باره باید به تحولات و نگرانی های جهانی نگاه بیندازیم. من بنا به تخصصم که تغییرات اجتماعی است، به مسئله نگاه می کنم. به نظر جهان و زندگی بشر هیچ گاه تا این حد

تک خبر

اظهارات بطحایی درباره استخدام معلمان حق التدریسی

موج: بطحایی روز گذشته در حاشیه جلسه هیات دولت در جمع خبرنگاران گفت: مجلس اخیرا کلیات طرحی را به تصویب رسانده و جزئیات آن قرار است در کمیسیون بررسی شود که ما منتظریم آن طرح در خصوص نحوه به کارگیری نیروهای حق التدریسی برای آموزش و پرورش تعیین تکلیف کند. اما تا آن زمان که آن طرح به تصویب برسد، استفاده از همکاران عزیزمان که حق التدریسی هستند کما فی السابق است. او افزود: امیدوارم با اهمیت و اولویستی که این موضوع دارد، مجلس این طرح را با لحاظ نظرات کارشناسی وزارت آموزش و پرورش مورد بررسی قرار دهد.

ادامه سرمقاله

دیوار کوتاه مطبوعات

۵- در وانفکسای مشکلات اقتصادی، معیشتی و بیکاری کشور، بسیاری از رسانه های خصوصی در شرایط بسیار سخت و آسیب پذیری وظیفه تامین معیشت حداقل جمعی از خانوارها را بر عهده دارند، در چنین شرایطی آیا نهادهایی که حکم توقیف روزنامه ها را صادر می کند، هیچ گاه به عواقب و پیامدهای معیشتی چنین احکامی توجه کرده اند؟ آیا شایسته است اهالی مطبوعات هر شب را با رویای عدم توقیف به صبح برسانند؟ آیا نمی توان در صورت بروز خطا یا اشتباه عمدی یا سهوی به صورت سلسله مراتبی مجازات هایی